

Pandojen Ähtäri – Maalaiskaupunki maailmanpolitiikan pyörteissä

Aapo Jumppanen¹

Johdanto

Etelä-Pohjanmaan maakunnan itäosissa sijaitsevaan Ähtärin eläinpuistoon saatiin vuokralle Kiinan Dujiangynin pandakeskuksesta uros- ja naaraspanda tammikuussa 2018. Suomessa eläimille annettiin nimiksi Lumi ja Pyry.

Eläinten saapumista edelsivät neuvottelut niiden sijoittamisesta. Vaihtoehtoisia sijoituspaikkoja Suomessa olivat Ähtärin lisäksi Korkeasaaren ja Ranuan eläinpuistot. Korkeasaari kuitenkin vetäytyi neuvotteluja vetäneen maa- ja metsätalousministeriön tarjouskilpailusta vuonna 2014. Eläinten sijoittamisesta kisasivat lopulta Ranua ja Ähtäri, joista jälkimmäinen veti pidemmän korren. (Ähtärin kaupunki 2018a; Manninen 2017; Ruokangas 2020.)

Ähtärin kaupungissa pandojen saamista pidettiin onnenpotkuna. Puhuttiin sadastatuhannesta uudesta matkailijasta. Pandojen nähtiin tarjoavan uusia mahdollisuuksia koko Etelä-Pohjanmaan maakunnalle ja jopa koko Suomelle esimerkiksi koulutuksen ja liiketoiminnan saralla. (Ähtärin kaupunki 2018a; b.)

Viimeistään koronapandemian myötä alkoi näyttää, etteivät tavoitteet uusista matkailijaennätyksistä toteutuisi. Eläinpuiston joutuessa taloudellisiin vaikeuksiin pandojen takia kiinalaiset tulivat avuksi. Loppuvuodesta 2021 Kiinan Suomen-suurlähetystö ilmaisi vankan tukensa pandojen pitämiseksi Ähtärissä. Vuotta myöhemmin kysymys pandojen palauttamisesta nousi kuitenkin jälleen pintaan. Alkuvuodesta 2023 Ähtärin eläinpuiston hallitus päätti eläinten palauttamisesta. Sittemmin päätös pyörettiin. Tätä kirjoittaessa lokakuussa 2023 pandat viettävät Ähtärissä eläinpuiston 50-vuotisjuhlavuotta. (*Demokraatti*/STT 2021; STT ym. 2023.)

Tässä puheenvuorossa pohditaan, minkälaisia maailmanpolitiikkaan ja maaseudun kehittämiseen liittyviä kysymyksiä Ähtärin kaupungin, Suomen valtion ja Kiinan kansantasavallan välisessä pandadiplomatiassa kietoutuu yhteen. Suur- ja pääkaupunkien ulkopuolisilla kaupungeilla ja maaseutualueilla on maailmanpoliittista merkitystä, vaikka tämä näkökulma usein sivuutetaan. Kansainvälisen politiikan narratiiveissa on kuitenkin kiinnostuttu viime vuosina aiempaa enemmän suurkaupunkien ja muiden ei- valtiollisten toimijoiden roolista maailmanpolitiikassa (esim. Curtis & Acuto 2019; Engelke 2015). Vaikka pääkaupunkeja kuten Helsinkiä, Washingtonia tai Pekingiä on käytetty jo pitkään synonyymeinä edustamiensa kansallisvaltioiden harjoittamalle ulkopoliitikalle, on tässäkin ajatus pohjimmiltaan valtiolähtöinen; toimiihan maiden *ulkopoliittinen* johto nimenomaan pääkaupungeista käsin. Helsingissä tehtyjen päätösten sanotaan vaikuttavan pikkukaupunkeihin, kuten Ähtäriin,

1 YTT, FM, KTM, yliopistotutkija, Ruralia-instituutti, Helsingin yliopisto, <aapo.jumppanen@helsinki.fi>

mutta ei toisin päin. Keskustan ja periferian väliset valtahierarkiat ovat olleet ulkopoliittisessa retoriikassa vahvat ja usein annettuina otetut. Kuitenkin paitsi Suomessa myös laajemmin Euroopan unionissa alueet ja kunnat kiinnittyvät suhteellisen omaehtoisesti kansainvälisiin verkostoihin. (Mm. Jäntti 2016, 68–69, 126, 137; Käkönen 1998, 140–145.) Kansallisvaltiokeskeisen ulkopoliittikan sijaan pikkukaupunkien roolia onkin hedelmällisempää tarkastella maailmanpolitiikan näkökulmasta, jonka luonteva osa eritasoisten toimijoiden väliset vuoro-vaikutussuhteet ovat (esim. Owens ym. 2020, 6; Korhonen 2005).

Matkailukaupunki Ähtäri itseään suuremmassa seurassa

Reilun 5000 asukkaan Ähtäri on pieni maaseutukaupunki.² Monien muiden pienten kuntien tavoin Ähtärin väkiluku on ollut viime vuosikymmenet laskeva. Kaupungin elinkeinoelämässä matkailu on näytellyt merkittävää roolia. Tärkein matkailukohde on vuonna 1973 perustettu eläinpuisto Ähtäri Zoo, jonka pääomistaja on Ähtärin kaupunki. Viime vuosina eläinpuistossa on vierailut vuosittain noin kaksisataatuhatta kävijää. (Ähtärin kaupunki 2022; 2023; Tilastokeskus 2023.)

Pienen Ähtärin ja jättimäisen Kiinan kansantasavallan välinen suhde herättää monia kysymyksiä. Jo yksinomaan sopimusosapuolien suunnaton kokoero saa yhteistyön näyttämään yksipuoliselta ja keinotekoiselta. Miten länsisuomalainen pikkukaupunki voisi tehdä yhteistyötä suurvallan kanssa? Toisaalta suomalaisilla kunnilla on laaja itsemääräämisoikeus ja ne ovat itse vastuussa elinkeinojensa kehittämisestä. Paikallisiin vahvuuksiin tukeutuvan neondogeenisen aluekehittämisen mallin mukaan (Lowe ym. 1995; Ward ym. 2005; Lowe 2008; Pylkkänen & Jumppanen 2016, 68) kuntien on tärkeää kiinnittyä suoraan kansainvälisiin verkostoihin. Aktiivisesti verkostoitumalla pienikin kunta voi kasvaa huomattavasti kokoaan suuremmaksi. Ähtärin kaupungin toiminta voidaankin nähdä rationaalisena pyrkimyksenä vahvistaa kaupungin kannalta keskeistä matkailutoimialaa uusilla kansainvälisillä resursseilla.

Maaseudun muutoksen narratiiveja tutkineiden Mark Shucksmithin ja David L. Brownin (2016) mukaan kansainvälisen kilpailun narratiivissa (engl. *competitive economy narrative*) maaseudun muutos suhteutetaan kansainvälisen talouden ja pääomavirtojen vaikutuksiin. Keskeisenä muutosvoimana toimii kansainvälinen pääoma, joka hakeutuu maaseutualueille niiden tarjoamien resurssien, kuten edullisen maan tai työvoiman perässä. Omista pääomista kiinni pitäminen on vaikeaa alueilla, joiden omat keinot kehittämistoimintaan ja investointeihin ovat rajalliset. Tämä tekee monista maaseutuyhteisöistä suhteellisen heikkoja ja alttiita ulkoiselle paineelle, ja ne jäävät helposti ulkoisten toimijoiden armoille. (Ma., 5.) Ähtärikin on ollut valmis sitomaan vähäiset resurssinsa Kiinan kansantasavallan omistamiin pandoihin, jotka nähdään ainutkertaisena mahdollisuutena nousta maailmanluokan matkailukohteeksi. Kenties Ähtäri onkin vain yksi esimerkki maaseutukunnasta, joka menettää pääomansa ulkoisen paineen alla?

2 Kansallisen maaseutuluokituksen mukaan Ähtärin keskustaa ympäröivät alueet kuuluvat ydinmaaseutuun, mutta suurimmaksi osaksi kunta on harvaan asuttua maaseutua (Kaupunki-maaseutuluokitus 2023).

Pandadiplomatian perusteita

Kansainvälisten suhteiden tutkimuksessa pehmeällä vaikuttamisella (engl. *soft power*) tarkoitetaan muuta kuin taloudellista ja sotilaallista vaikuttamista. Käytännössä kyse on esimerkiksi vaikuttamisesta kulttuurin, ideologioiden, koulutuksen tai kansainvälisten järjestöjen kautta diplomatian keinoin. Pohjimmiltaan pehmeässä vaikuttamisessa voidaan ajatella olevan kyse erilaisista aineettomista tekijöistä, joiden avulla voidaan vaikuttaa toisiin valtioihin ja niiden asukkaisiin ja saada rauhanomaisesti se mitä halutaan. Kiinan tapauksessa esimerkiksi maan kulttuurin ja kielen levittäminen maailmanlaajuisesti on ollut merkittävää pehmeän vaikuttamisen toimintaa, jossa apuna ovat kansainvälisesti olleet esimerkiksi Konfutse-instituutit (Gill & Huang 2006; Nye 2022, 101), joista yksi toimi Helsingin yliopistossa vuosina 2007–2022.

Pandoilla voidaan nähdä olevan oma roolinsa Kiinan valtion harjoittamassa pehmeässä vaikuttamisessa. Hellyttävän näköisten eläinten avulla on mahdollista vahvistaa maakuvaa. Pandojen lahjoittamisen myötä Kiina on saanut runsaasti myönteistä huomioita länsimaisissa medioissa ja on mahdollisesti pystynyt vaikuttamaan etenkin lapsiin ja nuoriin, joihin eläimet erityisesti vetoavat (Hartig 2013, 50–51). Kyse on myös valtiotason diplomatiasta. Ähtärin tapauksessa vuokrasopimus solmittiin osana presidentti Xi Jinpingin Suomen valtiovierailua vuonna 2017. Samana vuonna vietettiin Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlia, minkä nähtiin vahvistavan entisestään eläinten luovutuksen symbolista merkitystä (*Demokraatti/STT* 2021; Pienimäki 2018; Järvinen 2017; Auramies 2021; Siltamäki 2018). Ähtärin kaupungin pääomistaman eläinpuiston solmimaan vuokrasopimukseen liittyi siis vahva kytkös Suomen viralliseen ulkopoliittikkaan. Ainakin implisiittisesti kaupunki toimi siis ulkopoliittisessa roolissa, vaikka kunnilla ei ulkopoliittisia valtuuksia olekaan. Pehmeä vaikuttaminen voi siis venyttää perinteisiä ulkopoliittisia rooleja kansallisvaltioiden sisällä.

Kiinalaiset eivät kuitenkaan anna eläimiä ilmaiseksi lainaan vaan vuokraavat ne. Pandaparin vuokra on noin miljoona Yhdysvaltain dollaria vuodessa, kymmenen vuoden ajan. Vuokrahinnan päälle tulevat lisäksi muun muassa eläinten ruokinnasta, eläintarhan alueen kehittämisestä ja pandojen hoitajien kouluttamisesta aiheutuvat kulut, jotka voivat nekin nousta miljooniin dollareihin. Falk Hartigin (2013, 50–51, 62–63, 72–73) tulkinnan mukaan Kiina maksattaakin oman julkisuus kuvansa kiillottamisen pandojen vuokratuloilla. Pandat ovat tärkeä osa Kiinan julkisuusdiplomatiaa ja globaalia pehmeää vaikuttamista, joka vetoaa suoraan toisten maiden kansalaisten tunteisiin, olipa kyse eläinten katselusta eläintarhassa tai sosiaalisen median välityksellä. Toisaalta pandojen vastaanottamisen on havaittu merkittävästi lisäävän kiinalaisten matkailua vastaanottajamaahan. Pandadiplomatian taloudellisten hyötyjen jakautuminen ei siis välttämättä ole yksipuolista. (Mm. Huang & Wang 2019, 72–80; Okafor ym. 2021, 61–62.)

Nopeaa reagointia vai tarkkaa harkintaa?

Olisi houkuttelevan helppoa todeta, että Ähtärin kaupungin ja eläinpuiston johto on tarttunut pandojen tuomiin houkutteleviin mahdollisuuksiin harkitsematta asiaa loppuun. Äh-

tärissä näytetään kuitenkin tiedetyn, mihin on ryhdytty. Muutama kuukausi pandojen saapumisen jälkeen Seinäjoella kuntamarkkinoinnin Piiri-tapahtumassa pidetyssä esityksessä ”Pandat markkinoivat Ähtäriä – suuroperaation strategia ja riskit” (Ähtäriin kaupunki 2018a) esiteltiin Ähtäriin kaupungin pandoihin liittyvää strategiaa ja mainetyötä. Esityksestä selvisi, että valmisteluja pandojen ympärillä oli tehty pitkään ennen eläinten saapumista. Kaupunki oli jo vuonna 2014 luonut pandojen ympärille liiketoimintastrategian ja ansaintalogiikan. Esityksessä myös todettiin seuraavasti:

(Ähtäriin luoman) Strategian puitteissa Suomi ja Ähtäri onnistuivat vaikeissa neuvotteluissa Kiinan kanssa: Pandoja vain 17 tarhassa Kiinan ulkopuolella.

Pandasopimuksessa kyse lajin suojeluyhteistyöstä sekä metsä- ja ympäristöyhteistyön syventämisestä Suomen ja Kiinan välillä.

Oli siten ilmeistä, että kyseessä ei ollut yksinomaan Ähtäriin kaupungin ja Kiinan välinen hanke, vaan Suomen valtio oli vahvasti siinä mukana. Pandojen saavuttua Suomeen tavoitteena oli kehittää laaja ”pandasateenvarjo”, jonka alle oli määrä mahtua matkailua, kauppaa, koulutusliiketoimintaa ja tieteellis-teknistä yhteistyötä Ähtäriin, Suomen ja Kiinan välillä. Tähän ”pandaliiketoiminnan” kehittämiseen osallistui voimakkaasti myös valtiovalta, jota edustivat ulkoasiainministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, BusinessFinland, Visit Finland ja Suomen Pekingin lähetystö. Yhteistyön tueksi Ähtärissä kehitettiin myös erityinen SnowPanda-tuotemerkki ja -brändi lisäämään tunnettavuutta Kiinassa. Sen valmistelussa saatiin apua BusinessFinlandilta. Myös Etelä-Pohjanmaan alueellisia voimavaroja hyödynnettiin tehokkaasti: esimerkiksi koulutusyhteistyön kehittämiseen suunnattuun SnowPanda-konsortioon saatiin mukaan Etelä-Pohjanmaan keskeiset korkeakouluutoimijat: Seinäjoen ammattikorkeakoulu ja Seinäjoen yliopistokeskus (Ähtäriin kaupunki 2018a; b).

Pandojen hankkiminen oli siis mitä suurimmassa määrin Suomen valtion tukema hanke, vaikka sen jouduttua ongelmiin julkisuudessa näytti siltä, että eläinpuisto ja Ähtäri sen omistajana joutui yksin kantamaan vastuun eläinten pitämisen kustannuksista. Tilannetta pahensi entisestään koronapandemian aiheuttama matkailijajakato. Alkuvuodesta 2023 tilanne oli kriittinen: Ähtäriin kaupungissa suunniteltiin pandojen palauttamista. Suomen valtio ei keväällä 2023 myöntänyt tukea eläinpuiston heikon taloudellisen tilanteen vuoksi. Pandojen palauttamisesta seuraavaa mainehaittaa Suomen ja Kiinan suhteille pidettiin vähäisenä. (Maa- ja metsätalousministeriö 2023; MTV 2023; STT 2023; Yle 2023.)

Valtion varautuneesta suhtautumisesta huolimatta Ähtäriin eläinpuiston hallitus päätyi huh-tikuun lopulla 2023 pitämään pandat ainakin seuraavaan syksyyn asti. Kesän 2023 matkailuseongista odotettiin poikkeuksellisen hyvää, ja mahdollisuuksia pandatoimintojen säätiöimiseen selvitettiin (Korpela & Raita-aho 2023). Tätä kirjoittaessa lokakuussa tilanne oli ennallaan. Kesän matkailulukuihin ja säätiökysymyksen pariin palattaisiin myöhemmin (Väliaho 2023).

Ähtärissäkin osattiin – Neoendogeeninen näkökulma pandahankintaan

Neoendogeenisuus eli uussisäsyntyisyys on eurooppalaisessa maaseutututkimuksessa luotu käsite ja tapa hahmottaa alueiden kehittämistä. Sen mukaan jokaisella alueella on sisäisiä voi-

mavaroja (kreik. *endo*), joiden puitteissa aluetta kehitetään. Tämän lisäksi alueet kytkeytyvät aina myös ulkopuolisiin eksogeeneisiin voimiin kuten valtioon, globaaliin markkinatalouteen tai Euroopan unioniin sosiaalisesti ja taloudellisesti. Jonkin alueen tai paikan kuten tässä tapauksessa Ähtärin kaupungin kannalta onnistunut neoendogeeninen kehittämisspolitiikka tarkoittaa kykyä yhdistää vuorovaikutuksen avulla sisäiset ja ulkoiset voimavarat tavalla, joka palvelee parhaiten toimijan omia tarkoituksia. Palkkiona onnistuneesta (hallitusta) ulkoihin voimavaroihin kytkeytymisestä alue tai paikka saa kehityksensä tueksi uusia ideoita, osaamista, pääomia ja verkostoja. (Hyyryläinen ym. 2011, 21; Lowe ym. 1995; Ward ym. 2005; Lowe 2008; Pylkkänen & Jumppanen 2016, 68–69.)

Pandojen hankkimista Ähtäriin voidaan pitää esimerkkinä neoendogeenisesta kehittämisspolitiikasta. Omilta voimavaroiltaan rajallinen Ähtärin kaupunki kytkeytyi alueellisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti laajentaakseen käytössään olevia resursseja nojaten omiin vahvuksiinsa, joita tässä tapauksessa edusti pitkä kokemus matkailusta ja eläinpuistotoiminnasta. Kaupungin visioissa matkailun kehittymisen ohella suuria mahdollisuuksia nähtiin myös muun elinkeinotoiminnan (teollisuus, kauppa) ja koulutusyhteistyön (mm. metsä- ja ympäristöala) kehittämiseksi Kiinan suuntaan – olihan tässä onnistuttu esimerkiksi Skotlannin Edinburghissa (Ähtärin kaupunki 2018a).

Ähtärin kunnianhimoista pyrkimystä kiinnittyä alueellisiin, kansallisiin ja kansainvälisiin verkostoihin voidaan pitää joko melkoisena uhkapelinä tai vahvana osoituksena kaupungin kyvystä verkostoitua ja päästä käsiksi merkittäviin kehittämissresursseihin. Rärkeimmän luokan riskinotosta tuskin kuitenkaan oli kysymys, sillä Ähtärissä oli hankkeen riskejä arvoitu niin Kiinan pehmeän vaikuttamisen -toiminnan aiheuttaman mainehaitan kuin tarvittavan matkailijoiden määrän lisäyksen suhteenkin (mt.).

Ähtärin pandojen tapausta voidaan pitää hyvin mielenkiintoisena yritystoiminnan, kunnallisen elinkeinopolitiikan, alueellisen kehittämisspolitiikan sekä kansallisen ulkopoliittikan sekoittumisena. Myös eläinten suojeluun liittyvä tutkimus- sekä ympäristö- ja metsäpolitiikka vaikuttivat siihen (Maa- ja metsätalousministeriö 2018; Ähtärin kaupunki 2018a). Eri hallinnonalojen ja tasojen sekoittuminen ei kuitenkaan välttämättä tarkoita, etteikö pandahanke pohjimmiltaan voisi olla valtiojohtoinen ja lineaarisesti ylhäältä alas johdettu. Suomen valtion julkinen vetäytyminen hankkeen tukemisesta näyttää kuitenkin rikkovan tämän oletuksen, ja tekee tapauksesta maailmanpoliittisesti mielenkiintoisen. Suomen ja Kiinan välisten hyvien suhteiden symboleina toimineiden pandojen tappiollisen ylläpidon jättäminen pienen maalaiskunnan harteille voidaan nähdä viestinä Kiinan keskusvaltaiselle valtiojohdolle. Suomen valtio ei halua panostaa eläinten pitämiseen Ähtärissä, eikä kenties maiden välisiin suhteisiin kuten aiemmin. Pandojen jättäminen yksin Ähtärin kontolle voidaan nähdä myös taloudellisesti kannattamattoman, ulko- ja aluepoliittisilla perusteilla tehdyn päätöksen seurausten peittelynä. Kun eläinten Suomeen saamiseen tuoma arvostus on vaihtunut arvosteluun, on aika ulkoistaa ikävät jälkiseuraukset yritys- ja kuntatasolle.

Toisaalta pandojen saapumisen aikaan vuonna 2018 taloudellispoliittinen tilanne oli täysin erilainen. Matkailu kasvoi Suomessa ja maailmalla (esim. Jänkälä 2019, 22–25; Uğur & Akbıyık 2020, 10–11). Ähtärissä, kuten muuallakaan maailmassa, ei osattu varautua Kiinan

Wuhanin alueelta alkunsa saaneeseen koronapandemiaan ja sen matkailulle aiheuttamiin valtavaan ongelmiin. Kun tämän jälkeen alkoi vielä Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan, menetettiin venäläismatkailijat ja suorat lentoyhteydet Helsinki-Vantaan ja Kiinan suurien kaupunkien välillä. Länsimaiden ja varsinkin Yhdysvaltojen suhteet Kiinaan ovat myös tiukentuneet viime vuosina. Suomi Yhdysvaltojen läheisenä liittolaisena on tässä asetelmassa puolensa valinnut. Idän mahdollisuudet ovat muuttumassa uhiksi. Kotimaassa kansainvälisten kriisien aiheuttama taloudellinen epävarmuus on heijastunut niin ikään kulutukseen. Ne matkailun kasvun varaan tehdyt laskelmat, joihin nojaten pandat hankittiin, eivät koskaan toteutuneet.

Mitä pandat voivat opettaa kuntien, valtion ja maailmanpolitiikan välisestä suhteesta?

Ähtärin pandojen tulevaisuus on vielä avoin. Kenties kesä 2023 tuo tarvittavan piristyksen eläinpuiston kävijämäärään ja/tai pandat saavat oman yksityisen säätiönsä ylläpitonsa turvaksi. On myös mahdollista, että näin ei käy. Tilanteeseen saadaan lisävaloa syksyn 2023 aikana.

Pandojen tapaus osoittaa, että suuria mahdollisuuksia tarjoaviin neoendogeenisiin kehittämistoimiin liittyy aina taloudellisia ja maineeseen kohdistuvia riskejä, joiden vaikutukset ovat laajoja. Vaikka Ähtäri kantanee pääasiassa taloudelliset riskit, pandojen mahdollisesta palauttamisesta tuleva mainehaitta koituu myös Suomen valtion kannettavaksi. Myös Kiinan johdon kannalta pandojen palauttaminen olisi kiusallista, sillä se kertoisi maiden välisen yhteistyön epäonnistumisesta.

Mikäli päätös pandojen palauttamisesta kesken viidentoista vuoden vuokrakauden tehdään, on ilmeistä, että Suomen valtio on prosessissa mukana, aivan kuten se osallistui eläinten hankkimiseenkin. Hankkeen alasajo ei tosin tarjoa kummoisiakaan mahdollisuuksia ministeriöiden ja poliittisen johdon arvovallan kohottamiselle, toisin kuin pandojen saaminen Suomeen. Myös Ähtärin kunnallisille päätöksentekijöille palauttaminen olisi kiusallista. Jos taas läntisen maailman ja Kiinan suhteet lähitulevaisuudessa entisestään kärjistyvät, voi pandojen palauttaminen muuttua ulkopoliittisesti helpommaksi. Uusi tilanne tarjoaisi symbolisesti merkittävän mahdollisuuden näpäyttää Kiinan johtoa, osoittaa lojaaliutta omaa läntistä leiriä kohtaan ja siirtää huomio pois alkuperäisen hankkeen epäonnistumisesta.

Yleisellä tasolla Ähtärin tapaus osoittaa, että maaseutualueiden ja maailmanpolitiikan välinen suhde ansaitsee lisätarkastelua. Vaikka kuntien ja alueiden kehittämistä pohdittaessa tulisi pääpainon olla niiden omien voimavarojen kehittämisessä kansallisella tasolla, lienee pienillä paikkakunnilla, joiden omat voimavarat ovat vähäiset, tulevaisuudessakin intoa ja kiinnostusta tarttua suuriakin riskejä sisältäviin maailmanpoliittisen ulottuvuuden sisältäviin hankkeisiin, jos mahdolliset voitot näyttävät riittävän houkuttelevilta. Ulkopuolisia investointeja ja verkostoja tarvitaan, mutta liika yhden kortin varaan ripustautuminen osoittaa kunnilta huonoa riskienhallintaa, joka vastoinkäymisten myötä voi johtaa suuriinkin taloudellisiin ongelmiin. Usein kaan tällaisten hankkeiden vaikutukset eivät kuitenkaan rajoitu yksinomaan kuntien talouteen.

Kansallisen turvallisuuden näkökulmasta erilaisten maaseudulle sijoittuvien sotilaallisia riskejä sisältävien hankkeiden riskienhallintaan on jo havahduttu. Toisaalta esimerkiksi strategisesti merkittävien kohteiden läheltä tehtävät maakaupat ovat helpommin havaittavissa ja

hallittavissa kuin kansalaisten mieliin kohdistuva pehmeä vaikuttaminen tai laaja-alaisemat taloudelliskulttuuriset yhteistyöhankkeet pikkupaikkakunnilla. On oltava tarkkana, ettei maaseutukunnista muodostu suomalaisen yhteiskunnan heikointa lenkkiä, jonka kautta suomalaisen yhteiskuntaan aletaan vaikuttaa niin sanotusti takaoven kautta.

Yleisen maailmanpoliittisen ymmärryksen lisäämisen näkökulmasta maaseudun ja sen paikkojen, kuten pikkukaupunkien roolin tunnistaminen ja tunnustaminen on myös tärkeää. Merkittävä määrä kaikesta rajat ylittävästä yhteistyöstä tapahtuu nykyisin ilman valtioiden välitöntä osallistumista, ja joissakin tapauksissa Ähtärin kaltaisilla pienillä ja aktiivisilla paikkakunnilla ja niiden tekemillä ratkaisuilla on oma roolinsa myös maailmanpolitiikan kiemuroissa.

Lähteet

- Auramies, Jukka (2021): ”Suomi sai pandat 100-vuotislahjaksi – mitä jos ne palautettaisiin Kiinaan? Näin suurlähettiläs kommentoi MTV:lle”. *MTV*, 18.11.2021. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/suomi-sai-pandat-100-vuotislahjaksi-mita-jos-ne-palautettaisiin-kiinaan-nain-suurlahettilas-kommentoi-mtv-lle/8293102#gs.442vbq>, 21.8.2023.
- Bates, Gill & Yanzhong Huang (2006): ”Sources and limits of Chinese ‘soft power’”. *Survival*, 48(2), 17–36.
- Curtis, Simon & Michele Acuto (2018): ”The foreign policy of cities”. *RUSI Journal*, 163(6), 8–17.
- Demokraatti*/STT (2021): ”Ähtärin pandojen pitämiseksi Suomessa on tullut lahjoituksia”. *Demokraatti*, 13.12.2023. <https://demokraatti.fi/ahtarin-pandojen-pitamiseksi-suomessa-on-tullut-lahjoituksia/>, 15.2.2023.
- Hartig, Falk (2013): ”Panda diplomacy: The cutest part of China’s public diplomacy”. *The Hague Journal of Diplomacy*, 8(1), 49–78.
- Huang, Zhao Alexandre & Rui Wang (2019): ”The new ‘cat’ of the internet: China’s panda diplomacy on Twitter”. Teoksessa: *Big ideas in public relations research and practice*. Bingley: Emerald Publishing Limited, 69–85.
- Hyryläinen, Torsti, Hannu Katajamäki, Vesa Rouhiainen & Sirkku Piispanen (2011): ”Neoendogeenisen maaseutupolitiikan ilmeneminen kylätoiminnassa”. *Maaseudun uusi aika*, 19(2), 20–38.
- Jutikkala, Eino (1933): *Asutuksen leviäminen Suomessa 1600-luvun alkuun mennessä. Suomen kulttuuribistoria I*. Helsinki: WSOY, 51–103.
- Jänkä, Susanna (2019): Toimialaraportit – Matkailu. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2019:3. TEM:n ja ELY-keskusten julkaisu. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161292/TEM_3_2019_Matkailun_toimialaraportti.pdf, 29.8.2023.
- Jäntti, Anni (2016): *Kunta, muutos ja kuntamuutos*. Acta Universitatis Tamperensis 2215. Tampere: Tampere University Press.
- Järvinen, Taisto (2017): ”Jättiläispandat tulevat Ähtäriin”. *Ykköset!*, 13.4.2017. <https://www.ykkoset.fi/uutisarkisto/jattilaispandat-tulevat-ahtariin/>, 21.8.2023.
- Katajamäki, Hannu (2022): *Suomen aluekehityksen pitkät aallot – Näkökulmia ja tulkintoja*. Julkaisuja 43. Turku: Siirtolaisuusinstituutti.
- Kaupunki-maaseutuluokitus (2023): Ymparisto.fi. Ympäristöhallinnon verkkopalvelu. <https://www.ymparisto.fi/fi/rakennettu-ymparisto/kaupunkiseudut-ja-kaupungistuminen/kaupunki-maaseutuluokitus#Ydinmaaseutu>, 17.5.2023.
- Korhonen, Pekka (2005): ”Mitä maailmanpolitiikka on?”. *Politiikka*, 47(1), 75–79.
- Korpela, Anniina & Sanna Raita-aho (2023): ”Pandat Pyry ja Lumi jäävät ainakin toistaiseksi Ähtäriin – eläinpuiston hallituksen puheenjohtaja: ’Syksyllä katsomme asiaa uudestaan’”. *Etelä-Suomen Sanomat*, 27.4.2023. <https://www.ess.fi/uutissuomalainen/5892841>, 9.6.2023.
- Käkönen, Jyrki (1998): ”Valtion mahdista alueiden valtaan”. Teoksessa: S. Hänninen (toim.) *Missä on tässä? Yhteiskuntatieteiden, valtio-opin ja filosofian julkaisuja* 18. Jyväskylä: SoPhi, 131–147.

- Lowe, Philip, Jonathan Murdoch & Neil Ward (1995): "Beyond exogenous and endogenous models: Networks in rural development". Teoksessa: J. D. van der Ploeg & G. van Dijk (toim.) *Beyond Modernisation: The impact of endogenous rural development*. Assen: Van Gorcum & Comp, 87–105.
- Lowe, Philip, Neil Ward, David Wood & Rachel Woodward (1998): *Participation in rural development: A review of European experience. Research Report*. Centre for Rural Economy, University of Newcastle upon Tyne. https://eprints.ncl.ac.uk/file_store/production/148437/03FBC65B-FDF9-48EC-95F0-37FCD32EA677.pdf, 9.6.2023.
- Maa- ja metsätalousministeriö (2018): Pitkällinen metsäalan yhteistyö toi pandat Suomeen, 18.1.2018. <https://mmm.fi/-/pitkallinen-metsaalan-yhteisty-toi-pandat-suomeen>, 28.8.2023.
- Maa- ja metsätalousministeriö (2023): Virkatyöryhmän loppuraportti koskien Ähtärin Eläinpuistoon sijoitettuja isopandoja, 19.4.2023. <https://mmm.fi/-/virkatyoryhman-loppuraportti-koskien-ahtarin-elainpuistoon-sijoitettuja-isopandoja-on-valmistunut>, 9.6.2023.
- Manninen, Tuomas (2017): "Pandojen sijoituspaikaksi esitettiin ensin Korkeasaarta – tämän vuoksi eläinpuisto kieltäytyi kunniasta". *Iltä-Sanomat*, 6.4.2017. <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000005159564.html>, 15.6.2023.
- Moisio, Jussi (2016): "Miekansirpaleita Sauvosta – Möyrymäen gladiuksen analyysi". *Muinaistutkijat*, 1, 14–25.
- MTV (2023): "Raportti tyrmää: Ähtärin pandoille ei heru valtion tukea". *MTV uutiset*, 19.4.2023. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/raportti-tyrmaa-ahtarin-pandoille-ei-heru-valtion-tukea/8679672#gs.02fzlj>, 9.6.2023.
- Nye, Joseph (2023): *Soft power and great-power competition. Shifting sands in the balance of power between the United States and China*. Cambridge: Springer.
- Okafor, Luke Emeka, Tan Chee Meng & Usman Khalid (2021): "Does panda diplomacy promote Chinese outbound tourism flows?". *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 49, 54–64.
- Owens, Patricia, John Baylis & Steve Smith (2020): "Introduction: From international politics to world politics". Teoksessa: J. Baylis, S. Smith & P. Owens (toim.) *The globalization of world politics – An introduction to international relations*. 8. painos. Oxford: Oxford University Press, 5–18.
- Pienimäki, Jarmo (2018): Eläinpuiston historia ja kehittyminen. Ähtäri Resort Masterplan. <http://www.ahtari.fi/kaupunki/templates/ahtari/images/PDF-tiedostot/masterplan.pdf>, 21.8.2023.
- Pylkkänen, Päivi & Aapo Jumppanen (2016): "Neoendogeenisia näkökulmia Leader-toimintaryhmien kansainvälistymiseen". *Maaseudun uusi aika*, 24(1), 66–78.
- Ruokangas, Perttu (2020): "Ranuan eläinpuisto ei ole ottamassa Ähtärin pandoja". *Yle Uutiset*, 15.6.2020. <https://yle.fi/a/3-11402218>, 15.6.2023.
- Schucksmith, Mark & David L. Brown (2016): "Framing rural studies in the global north". Teoksessa: M. Schucksmith & D. L. Brown (toim.) *Routledge international handbook of rural studies*. New York: Routledge, 1–26.
- Siltamäki, Tuija (2018): "Suurlähettätilät". *Helsingin Sanomat*, 7.7.2018. <https://www.hs.fi/kuukausiliite/art-2000005743574.html>, 21.8.2023.
- STT (2023): "Valtio voisi tukea Ähtärin eläinpuistoa, mutta eläinpuiston pitäisi saada taloutensa kuntoon". *Helsingin Sanomat*, 19.4.2023. <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000009530597.html>, 9.6.2023.
- STT, Henrietta Nyberg & Sanna Nikula (2023): "Pandakaksikko jää toistaiseksi Ähtäriin – eläinpuiston hallitus lykkää päätöstä pandojen kohtalosta". *Aamulehti*, 28.2.2023. <https://www.aamulehti.fi/kotimaa/art-2000009424400.html>, 16.6.2023.
- Tilastokeskus (2023): Kuntien avainluvut. Tilastokeskus. [https://www.tilastokeskus.fi/tup/alue/kuntienavainluvut.html#?active1=SSS&year=2021&active2=S SS](https://www.tilastokeskus.fi/tup/alue/kuntienavainluvut.html#?active1=SSS&year=2021&active2=S%20SS), 17.5.2023.
- Uğur, Naciye Güliz & Aden Akbıyık (2020): "Impacts of COVID-19 on global tourism industry: A cross-regional comparison". *Tourism Management Perspectives*, 36, 100744.
- Väliaho, Arja (2023): Ähtäri Zoon toimitusjohtaja Arja Väliahon kirjallinen tiedoksianto 20.8.2023 (sähköposti).

- Ward, Neil, Jane Atterton, Tae-Yeon Kim, Philip Lowe, Jeremy Philipson & Nicola Thomson (2005): Universities, the knowledge economy and 'neo-endogenous rural development'. Discussion paper series 1. Newcastle upon Tyne: Centre for Rural Economy. <https://www.ncl.ac.uk/media/wwwnclacuk/centreforruraleconomy/files/discussion-paper-01.pdf>, 9.6.2023.
- Yle* (2023): "Pandat jäivät sittenkin ilman miljooniaan ja ne saatetaan jopa palauttaa Kiinaan – ministeriö kritisoi rajusti Ähtäriä". *Yle*, 25.1.2023. <https://yle.fi/a/74-20014719>, 9.6.2023.
- Ähtärin kaupunki (2018a): Pandat markkinoivat Ähtäriä – suuroperaation strategia ja riskit. Kuntamarkkinointi, Seinäjoki, 17.5.2018. <https://slideplayer.fi/slide/14367267/>, 11.8.2023.
- Ähtärin kaupunki (2018b): Ähtäri Resort Masterplan. <http://www.ahtari.fi/kaupunki/templates/ahtari/images/PDF-tiedostot/masterplan.pdf>, 17.5.2023.
- Ähtärin kaupunki (2022): Ähtärin kaupungin elinvoimaohjelma 2022–2025. https://www.ahtari.fi/templates/ahtari2018/images/Elinvoimaohjelma_verkkosivuille.pdf, 17.5.2023.
- Ähtärin kaupunki (2023): Elinkeinorakenne. Ähtärin kaupungin kotisivu. <https://www.ahtari.fi/index.php/tyo-ja-yrittaminen/elinkeinotoimi/elinkeinorakenne>, 17.5.2023.